

Program stranke Pametno
ZA EU IZBORE 2019.

IVICA
PULJAK
NAŠ
EUROPLJANIN
ZA EUROPU

***Mi nismo samo
djeca Europe,
mi smo roditelji
sutrašnje Europe.***

IZ MANIFESTA ALDE-A

Program stranke Pametno za izbore za Europski parlament 2019. godine zasniva se na dokumentima ALDE-a (Savez liberala i demokrata Europe) [1], čiji je Pametno pridruženi član, i programu stranke Pametno za nacionalne izbore [2] te je dijelom prenesen iz tih dokumenata. U ovom smo dokumentu potvrdili vrijednosti stranke Pametno te odabrali neke od tema koje ćemo promicati u izbornoj kampanji, a koje smatramo važnima za građane Hrvatske. Ostale teme obrađene su na našim mrežnim stranicama, kao i u dokumentima ALDE-a i nacionalnom programu stranke.

Sadržaj

4	UVOD
6	VRIJEDNOSTI SLOBODNE, OTVORENE I NAPREDNE EUROPE
8	UJEDINJENA EUROPA SPREMNA ZA BUDUĆNOST
8	EUROPA ZNANJA, INOVACIJA I PODUZETNIŠTVA
10	DIGITALNA I PAMETNA EUROPA
12	ODRŽIVI RAZVOJ UZ OČUVANJE PRIRODE
14	EUROPSKI FONDOVI ZA RAZVOJ HRVATSKE
15	HRVATSKA KAO FAKTOR STABILNOSTI REGIJE
16	IZABRANE TEME
16	SLOŽNIJA POLITIKA ZA SIGURNOST I MIGRACIJE
17	INOVATIVNA, ODRŽIVA I PAMETNA POLJOPRIVREDA
18	PAMETNA MOBILNOST
18	TRŽIŠNO NATJECANJE I SLOBODNA TRGOVINA
19	PAMETNA ZAKONSKA REGULATIVA, RAZVOJ INSTITUCIJA I POVJERENJA
19	DECENTRALIZACIJA, PAMETNE REGIJE I PAMETNI GRADOVI
21	REFERENCE

Uvod

Na ovome mjestu uobičajeno je reći ovako: „Nadolazeći izbori za Europski parlament predstavljaju jedne od najvažnijih izbora u povijesti Europske unije jer su jedinstvo i napredak građana Europe pod pritiskom nacionalističkih i retrogradnih snaga u mnogim zemljama. Ovaj put izbor će biti između Europe stabilnosti, napretka i individualnih sloboda i Europe nacionalizma, populizma i autoritarizma.”

No kako smo mi zaista različita stranka, mi ćemo i ovdje reći nešto, naizgled, neobično: „Europa je izvanredno mjesto za život, područje u kojem veliki broj ljudi na svijetu želi ispuniti svoje osobne i profesionalne ambicije, realizirati svoje životne izbore i ciljeve. Naši preci, a i naša generacija, izgradili su društva slobode, mira i napretka. Mi, građani Hrvatske, pripadamo toj i takvoj Europi i želimo ravnopravno sudjelovati u izgradnji njene budućnosti. Nije Europa bez problema i izazova. I to realnih i velikih, među kojima su najveći povezani s klimatskim promjenama. Ali problemi i izazovi su rješivi, i to jedino i isključivo ako naša društva i dalje budemo gradili na temeljima modernih građanskih vrijednosti humanizma te i dalje koristili razum i znanje za donošenje svakodnevnih, opravdanih, ali i dugoročnih odluka za nas pojedinačno, kao i za naša društva u cjelini. U redu je ponekad biti zabrinut, zamišljen, tužan, uznemiren ili preplašen, ali ne smijemo dopustiti da nas strahovi zakoče i spriječe da aktivno gradimo bolju budućnost na istim temeljima na kojima je izgrađena moderna Europa. A najvažnije od svega jest da strahove ne prenosimo na svoju djecu, nego ih ohrabrimo da prihvate izazove i probleme te ih naučimo i dajemo im prave prilike da ih riješe. Hrvatska ima još veće probleme i izazove, ali ima svoje mjesto u Europi budućnosti. Takvu Hrvatsku i Europu mi želimo graditi. I za to trebamo vas. Ne samo vaš glas, nego i vašu snagu, energiju, volju, želju i entuzijazam. Ovi su izbori prilika da se aktivno uključite u izgradnju jedne nove Hrvatske, europske Hrvatske, na koju ćemo svi biti ponosni. Mi to želimo, hoćemo i možemo i za to tražimo vaše povjerenje.”

Izdvajamo najvažnije teme za koje će se Pametno zalagati u Europi:

- 1** Nastavak gradnje ujedinjene, snažne i napredne Europske unije, na temeljima liberalne demokracije, uz jačanje osobnih sloboda, s manje fizičkih granica, gdje ljudi, roba, usluge i kapital mogu slobodno teći. Snažno i beskompromisno odupiranje svim oblicima rasizma i mržnje protiv drugih ljudi.
- 2** Izgradnja odgovornih institucija EU-a te jednostavnije i učinkovitije administracije. Jačanje ekonomije temeljene na znanju, stvaranje jedinstvenoga digitalnog tržišta, povećavanje investicija u inovacije, istraživanje i razvoj, poticanje poduzetništva te ohrabrivanje i motiviranje građana na usvajanje vještina za 21. stoljeće. Osiguravanje napretka za svakoga građanina i podrška za društveno najranjivije skupine prihvaćanjem i poticanjem tržišne ekonomije, kroz natjecanje, pravednost i otvorenu trgovinu. Mi želimo Europu u kojoj svatko može uspjeti.

- 3** Korištenje fondova EU-a za razvoj Hrvatske, kao jedan od motora transformacije u modernu europsku zemlju, a ne kao socijalnu pomoć kao dosad. Izrada konkretnih projekata koji mogu konkurirati za fondove, posebno pametnih gradova i pametnih regija, te uklanjanje barijera koje stavlja država na prijavu ili realizaciju tih projekata.
- 4** Jačanje uloge HR u EU-u kroz aktivniji pristup institucijama, pokretanje važnih tema te važna uloga RH u stabilnosti jugoistočne Europe kroz jačanje perspektive zemalja u okruženju za pridruživanje EU-u.
- 5** Hrabro i odgovorno suočavanje i rješavanje problema i izazova, poput klimatskih promjena, ugrožavanja vladavine prava, neovisnosti pravosuđa i slobode medija, uporabe modernih tehnologija i osobnih podataka. Za njihovo rješavanje trebat ćemo nastaviti s ujedinjavanjem, odgovornim ponašanjem, razumnim debatama, izradom kvalitetnih javnih politika, uvažavanjem dokaza i njegovanjem otvorenog društva.

Vrijednosti slobodne, otvorene i napredne Europe

Stranka Pametno zalaže se za slobodnu, naprednu, demokratsku, poduzetnu, inovativnu, održivu i ujedinjenu Europu, globalno otvorenu, koja nastavlja biti pozitivan ideal za mnoge u svijetu i primjer koji treba slijediti.

Važno je uvijek isticati vrijednosti stranke Pametno, koje spadaju u **temelje liberalne demokracije**, a koje smatramo ključnima za pozitivni razvoj društva i koje nikada ne smiju biti podložne nasrtajima vlasti:

- ✱ **LJUDSKA, OSOBNA (UKLJUČUJUĆI REPRODUKTIVNA) POLITIČKA I GRAĐANSKA PRAVA I SLOBODE**
- ✱ **PRAVO NA VLASTITE IZBORE, SLOBODU MIŠLJENJA I DJELOVANJA**
- ✱ **JEDNAKOST I RAVNOPRAVNOST, BEZ OBZIRA NA VJERSKU, RODNU ILI SPOLNU ORIJENTACIJU**
- ✱ **DEMOKRATSKI VIŠESTRANAČKI SUSTAV I PREDSTAVNIČKU DEMOKRACIJU, UZ SLOBODNE IZBORE**
- ✱ **DIOBA VLASTI NA NEOVISNE GRANE: IZVRŠNU, ZAKONODAVNU I SUDBENU VLAST**
- ✱ **EKONOMSKE, PODUZETNIČKE I TRŽIŠNE SLOBODE**
- ✱ **VLADAVINA PRAVA, SOCIJALNA PRAVDA**
- ✱ **OBRAZOVANJE I ZDRAVSTVO DOSTUPNI SVIMA I POD JEDNAKIM UVJETIMA**
- ✱ **PRAVO NA RAD I SLOBODU RADA**
- ✱ **MEDIJSKE SLOBODE I KULturna PRAVA**
- ✱ **OČUVANJE PRIRODE**
- ✱ **ANTIFAŠIZAM**
- ✱ **SEKULARNA I LAIČKA DRŽAVA, UZ POŠTOVANJE PRAVA VJERSKIH ZAJEDNICA**

Moderna Europa utemeljena je na četiri slobode kretanja: na slobodi kretanja ljudi, dobara, usluga i kapitala. Od najveće važnosti za budućnost jest sačuvati ove slobode, što ćemo postići gradeći snažnu Europu, koja želi i može djelovati, i koja će biti na prvoj crti globalnog razvoja. Napredak za svakoga građanina i podrška za društveno najranjivije skupine mogu biti dostignute prihvaćanjem i poticanjem dinamike tržišnih ekonomija, kroz kompeticiju, pravednost i otvorenu trgovinu.

Europa i svijet u zadnjih su nekoliko stotina godina, na temeljima znanosti, razuma i humanizma, postigli napredak u praktički svim pokazateljima ljudskog blagostanja. Danas ljudi žive duže, kvalitetnije, zdravije, mirnije i sretnije nego ikada u povijesti, a na svijetu ima sve manje nasilja i sve je manje gladnih, siromašnih i nepismenih ljudi. Mi želimo i dalje nastaviti graditi Europu i svijet na istim temeljima jer naša djeca zaslužuju još bolju budućnosti te priliku da mogu iskoristiti sve mogućnosti koje će im se pružiti.

Trenutačna situacija u Europi daleko je od idealne i pred nama je mnogo problema i izazova. Najvažniji među njima jesu klimatske promjene, ugrožavanje vladavine prava,

neovisnosti pravosuđa i slobode medija, visoka nezaposlenost mladih, starenje populacije, terorizam, trgovanje ljudima, ugrožavanje okoliša, zagađenje plastikom, slabljenje transatlantskog prijateljstva sa SAD-om, kao i izazovi koje sa sobom nosi moderna tehnologija, posebno umjetna inteligencija, uporaba osobnih podataka, narušavanje slobode interneta, hitna potreba za prelaskom na čistu energiju, natjecanje s ostalim rastućim ekonomijama, a poseban izazov predstavlja izostanak dugoročnih vizija i kako bi imali još kvalitetnije europsko društvo. Pored toga u Europi se pojavljuju populistički, autoritarni i nacionalistički pokreti, pokreti protiv građanskih sloboda i prava, koji potkopavaju pluralizam, toleranciju, dijalog i otvorenost europskog društva.

Nikada ne smijemo dopustiti da strahovi određuju našu budućnost. Suočavanje s ovim problemima i izazovima, kao i njihovo rješavanje, bit će teško, ali nema alternativu. Da bi ih uspješno prebrodili i za našu djecu izgradili društvo s jednakim i pravednim mogućnostima za svakoga te ostavili zdravi planet budućim naraštajima trebat ćemo nastaviti s ujedinjavanjem, odgovornim ponašanjem, razumnim debatama, izradom kvalitetnih javnih politika, uvažavanjem dokaza i njegovanjem otvorenog društva. Naše demokratske institucije morat će postati učinkovitije i odgovornije, naše ekonomije morat će biti kompetitivnije i inovativnije, naši ljudi obrazovaniji, kreativniji i produktivniji, naše upravljanje migracijama morat će biti koherentnije, naše djelovanje na svjetskoj sceni jače, a naš kolektivni odgovor na klimatske promjene učinkovitiji.

Jedan od najvažnijih mehanizama za razvoj Europe jest ohrabrivanje i poticanje građana na aktivno djelovanje, a osobito na ostvarivanje poduzetnog i inovativnog potencijala. Posebno je važno ohrabriti mlade na sudjelovanje u građanskom i političkom životu.

Stranka Pametno želi Hrvatsku razvijati kao ravnopravnog partnera u Europskoj uniji, partnera koji će odgovorno i ozbiljno preuzeti svoju ulogu u stvaranju nove Europe, njenu vođenju i suočavanju s izazovima realnosti 21. stoljeća.

Ne treba se zanositi idejom da će se svi problemi u Hrvatskoj riješiti sami od sebe ako Europa bude ujedinjenija, snažnija i naprednija. Kao i uvijek, naša će budućnost ovisiti o tome koliko mi osobno, a onda i kao građani Hrvatske, budemo znali, željeli i mogli iskoristiti sve mogućnosti koje će nam takav EU, koji mi želimo graditi zajedno s ostalim građanima Europe, pružiti. Vrijednosti i dosezi Europske unije trebaju nam služiti kao referentni ciljevi koje želimo ostvariti pruživši svojim građanima standard i kvalitetu života kojima žive stanovnici najrazvijenijih europskih država.

Ujedinjena Europa spremna za budućnost

Svijet je sve povezaniji i mi moramo graditi Europu koja se mora brzo prilagođavati sadašnjim i budućim izazovima. Jedino ujedinjeni i snažni možemo učinkovito iskoristiti nove ekonomske mogućnosti i osigurati da svaki građanin ima koristi od globalizacije. U ujedinjenoj Europi, koju gradimo, europski identitet naših građana obogaćuje njihove nacionalne i lokalne identitete.

Društveni, kulturni i gospodarski napredak Europe temelji se na vrijednostima liberalne demokracije i na prednostima otvorene, slobodne i pravedne trgovine, zasnovane na usuglašenim pravilima. Nasuprot tomu stoji protekcionizam, koji iskrivljuje ekonomske aktivnosti, potkopava vladavinu prava i osiromašuje države.

Ako želimo još bolju europsku budućnost, nužno je pojednostavniti birokraciju, stvoriti društveni okvir u kojem ćemo graditi jednake mogućnosti za svakoga građanina Europe da sudjeluje i gradi jaku, uspješnu i inovativnu ekonomiju. Moramo, također, izgraditi održivi zdravstveni sustav, podržavati tehnološki napredak i uklanjati prepreke na tržištu rada. Nužno je nastaviti graditi Europu s manje fizičkih granica, gdje ljudi, robe, usluge, kapital i podaci mogu slobodno kolati jedinstvenim fizičkim i digitalnim tržištem. Istovremeno se moramo snažno i beskompromisno odupirati svim oblicima rasizma i mržnje prema drugim ljudima.

Europa znanja, inovacija i poduzetništva

U modernim društvima ljudi sve više mijenjaju karijere i poslove. Stoga je potrebno ojačati ekonomiju temeljenu na znanju, povećati investicije u inovacije, istraživanje i razvoj te građane ohrabriti i motivirati na usvajanje vještina za 21. stoljeće. Tržište radne snage za takvu ekonomiju sve će više tražiti vještine poput rješavanja zahtjevnih problema, kritičkog i kreativnog interdisciplinarnog razmišljanja, poduzetništva, kao i socijalne vještine timskog rada, fleksibilnosti, upravljanja ljudima, etičkog pregleda i odlučivanja. Mi želimo Europu u kojoj svatko može uspjeti.

Investiranje u istraživanje i razvoj ključ su budućnosti Europe jer o tome ovisi dinamika podizanja naše kompetitivnosti, produktivnosti i stvaranja novih poslova. Globalni cilj EU-a jest dostizanje razine od 3 % BDP-a investirano u istraživanje i razvoj do 2020. godine. Hrvatska je daleko od ovog cilja i trebamo uložiti jako mnogo napora da istraživanje i znanost postanu jednim od prioriteta hrvatske politike i društva. Otvorene inovacije, otvorena znanost i otvorenost prema svijetu tri su glavna cilja politike EU-a u području istraživanja i inovacija, što u potpunosti podupiremo i zalagat ćemo se za ostvarenje tih

ciljeva. Uz to, zalagat ćemo se za poticanje instrumenata u okvirnom programu Horizon Europe kojima će se naši te kapaciteti drugih zemalja članica koje zasad postižu u znatnosti nešto slabije rezultate (tzv. EU-13 zemlje), podignuti na način da se smanji jaz u odnosu na najrazvijenije i najuspješnije zemlje (EU-15).

Gospodarski rast, dugoročno gledano, funkcija je povećane produktivnosti. Produktivnost je i najveći izazov današnje ekonomije. Njezin rast jača nacionalno gospodarstvo i povećava životni standard te odvaja uspješna društva od onih manje uspješnih. Nove tehnologije podižu produktivnost omogućujući proizvodnju većeg volumena proizvoda po manjoj jediničnoj cijeni. Moderna ekonomska politika mora biti usmjerena na povećanje produktivnosti kroz: (1) poticanje dugoročnih investicija u infrastrukturu, vještine i kompetencije ljudi, kapital te znanje, (2) stvaranje i razvoj dinamičnog i otvorenog tržišta te poslovnog okruženja koje potiče inovacije, istraživanje i razvoj te omogućava cirkulaciju resursa i njihovo najučinkovitije korištenje.

Obrazovanje je cjeloživotni proces, koji započinje u ranom djetinjstvu i što prije djecu izložimo znanosti, bolje će se snalaziti u modernom i progresivnom svijetu. Stoga želimo povećati investicije u obrazovne i praktične treninge, šire sudjelovanje u Erasmus+ projektima, strateško povećanje investiranja u digitalnu infrastrukturu i stvaranje radne snage za pametnu ekonomiju za budućnost. Posebno ćemo poticati programe razvijanja kritičkog razmišljanja, kao jedne od najvažnijih vještina koju djeca i mladi trebaju usvojiti tijekom obrazovanja. Također ćemo se zalagati za priznavanje kvalifikacija u svim zemljama članicama, kao i za više inicijativa za zajedničkim diplomama.

Erasmus program prepoznat je kao jedan od najpozitivnijih primjera u povijesti EU-a. Erasmus+ je izvrstan nastavak, a mi ćemo se zalagati da se proširi na opcije stvaranja zajedničkih akademskih programa, kroz ambiciozni projekt Europskog akademskog okvira (*European academic framework*).

Zalagat ćemo se za stvaranje osjećaja zajedništva među mladim Europljanima, kako bi bolje shvatili potrebe, povijesne i sadašnje, europskog jedinstva preko nacionalnih granica, kroz programe podučavanja zajedničke europske povijesti i zajedničke i povezane budućnosti. Poticat ćemo programe udaljenog učenja kroz suradnju više institucija u regijama i šire.

Promicat ćemo i podržavati inicijativu da se kombinira status studenta i profesionalne aktivnosti poduzetnika službenim priznanjem statusa „student poduzetnik” i uvrštavanjem u nacionalne strategije poticanja zapošljavanja mladih te stvaranjem inkubatora i savjetodavnih tijela za studente poduzetnike. Svi studenti s ovim statusom automatski će dobiti EU VAT broj, kako bi im olakšali poslovanje s klijentima u svim zemljama članicama.

Uvjereni u važnost slobode kretanja, poticat ćemo mobilnost radne snage preko granica zemalja članica i regija što će pomoći borbi protiv nezaposlenosti, popuniti radna mjesta koja nedostaju te će povećati kompetitivnosti EU-a na unutarnjoj i globalnoj sceni.

Istraživanje i razvoj ne smije se zasnivati isključivo ili pretežno na fondovima EU-a, što je često slučaj ili namjera u Hrvatskoj. Kao dio svoje nacionalne politike, ali i politike EU-a, zalagat ćemo se za značajno povećanje podrške domaćim znanstvenim istraživanjima, a posebno u internacionalizaciji i povezivanju s kompetitivnim projektima u Europi i svijetu. Također ćemo se zalagati za pojednostavljenje procesa apliciranja i za smanjivanje vremena za odluke kod fondova EU-a kako bismo povećali participaciju i uspješnost kod svih dionika, a posebno za male i srednje kompanije.

Za napredak i budućnost Europe ključan je odnos prema malim i srednjim poduzećima. U svom djelovanju zalagat ćemo se za lakše dostupno financiranje, jednostavnija pravila za investicijske fondove, poticanje transfera znanja i tehnologije u suradnji znanstvenih instituta i sveučilišta s dionicima iz gospodarstva, stvaranje prilika za mlade poduzetnike i podržavanje stvaranja novih i inovativnih poduzeća širom Europe. Mi želimo Europu koja potiče i brani slobodno poduzetništvo i poslovanje.

Podržat ćemo uvođenje eura. Svjesni smo da ovakva odluka nije bez izazova, ali smatramo da prevladavaju pozitivni argumenti poput dostupnosti nižih kamatnih stopa, boljeg pristupa instrumentima financiranja i fondovima stabilnosti, ukidanje valutne klauzule, uštede na konverzijama, povećanje fiskalne odgovornosti, a u konačnici i bolja integracija u EU. Najveći rizik jest povećanje cijena, za koji se pokazalo da nije velik i da brzo nestaje, ali se treba ozbiljno uzeti u obzir, pažljivo istražiti i spriječiti ili ublažiti poticanjem konkurencije. Može se koristiti i kontrola trgovaca te dvostruke kotacije cijena dovoljno dugo razdoblje prije konverzije. Uvođenje eura trebamo promatrati kao priliku da pokrenemo našu ekonomiju, kao priliku da se mijenjamo, kao priliku da prestanemo s praksama i politikama koje su nas dovele i koje nas drže na niskoj razini razvoja, daleko na periferiji Europe. Euro nam može pomoći u boljem povezivanju s razvijenim zemljama, što može rezultirati boljom produktivnošću i širenjem ekonomskih sloboda, a bez toga nema bržega gospodarskog rasta.

Digitalna i pametna Europa

Budućnost svijeta u velikoj je mjeri digitalna i o našem odnosu prema tome ovisi i naša budućnost. Zbog pogrešne politike, kao uostalom i u svim ostalim dijelovima društva, Hrvatska u velikoj mjeri zaostaje za modernim svijetom. Ali ipak, nadu i optimizam možemo graditi na činjenici da je vjerojatno najbolji dio hrvatskoga gospodarstva informatički sektor, pokretan kontinuiranom potragom za inovativnošću, kompetencijama i vještinama ljudskih resursa, koji je oduvijek izložen globalnoj tržišnoj utakmici, povezaniji sa svijetom i samim time konkurentniji. Uspješni gospodarski sektori, kompetitivniji na globalnoj sceni, otporniji su na klijentelizam, ortački kapitalizam i sva zla koja su nas zadesila tijekom vladavine neodgovornih političara i promašenih politika do sada.

U središtu smo snažne digitalne transformacije gospodarstva, snažne tehnologijom pokretane industrijske revolucije koju nazivamo Industrija 4.0. Više od 75 % dodatne vrijednosti današnjeg gospodarstva nastaje transformacijom tradicionalnih sektora pokreta-

nom tehnološkim trendovima robotizacije, umjetne inteligencije, digitalizacije procesa i operacija, *blockchainom*, virtualnom stvarnošću, *cloud computingom*, digitalnom simulacijom i analizom masivnog skupa podataka. Ravnopravno sudjelovanje u digitalnoj ekonomiji pretpostavlja intenzivnije ulaganje u digitalnu infrastrukturu, inovacije, pametnu regulativu, vještine, znanja i kompetencije ljudi i korisnika, koji su ključna odrednica hoćemo li biti dio razvijenoga konkurentnog dijela Europe ili onoga drugog koji sve više zaostaje u digitalnom društvu.

Za brz napredak cijeloga hrvatskog društva potrebna je potpuna integracija u svjetske tokove, postavljanje digitalnog ili, još bolje, *pametnog društva* kao osnovne paradigme razvoja cijele zemlje, kao i zagovaranje i implementacija cijelog niza mjera, kako u Hrvatskoj, tako i u cijeloj Europi, kako slijedi:

- ✧ Povećati investiranje u obrazovanje općenito, uz njegovanje interdisciplinarnog i multidisciplinarnog pristupa te zadržavanje međunarodne prepoznatljivosti. Sva su područja obrazovanja važna, ali je zbog općeg zaostajanja hrvatskoga gospodarstva za modernim svijetom ključno u narednom razdoblju staviti fokus na STEM područja. Pritom je važno razvijanje društvenih i humanističkih znanosti jer je moderni svijet sve kompleksniji i povezaniji.
- ✧ Uspostaviti potpuno funkcionalno jedinstveno digitalno tržište na razini cijele Europe. Digitalnu ekonomiju postaviti kao jedan od osnovnih prioriteta Europske unije.
- ✧ Ohrabrivati inovativnost, nove poslovne modele i ravnopravnu tržišnu utakmicu između tvrtki u digitalnom prostoru.
- ✧ Neprestano evaluirati i poboljšavati ravnotežu između zaštite osobnih podataka, sloboda pojedinaca, tehničke izvedbe pojedinih mjera, zaštite autorskog prava, slobode izražavanja na internetu i odgovornosti velikih kompanija i vlada za zaštitu osobnih podataka građana:
  - ✧ Potrebno je uravnotežiti i harmonizirati politike zaštite podataka bolje nego što je to napravljeno kroz postojeći GDPR, smanjivanjem pretjerane regulacije i prekomjerne dokumentacije, pružajući više slobode pojedincima.
  - ✧ Infrastruktura za cenzuru i filteri za postavljanje sadržaja narušavaju koncept slobodnog pristupa informacijama. S druge je strane potrebno neprestano tražiti nova i bolja rješenja za zaštitu intelektualnog vlasništva, kako bi se kreativni sektor slobodno razvijao. Nedavno doneseni zakoni narušavaju tu ravnotežu te je potrebna žurna evaluacija njihove primjene, da se izbjegnu negativni trendovi za digitalnu budućnost Europe.
- ✧ Osigurati slobodan i ravnopravan pristup internetu za sve građane EU-a, kao jedan od osnovnih alata za pružanje jednakih mogućnosti za sve.

- ✱ Razbijati monopole na području telekomunikacijskog tržišta.
- ✱ Značajnije ulagati u digitalnu infrastrukturu, širokopojasni internet i napredne bežične 5G i IoT mreže, dostići razinu gigabitnog društva, dovesti internet na sva ruralna područja Hrvatske time izjednačivši uvjete poslovanja, prestati biti društvo najnerazvijenije internetske infrastrukture i najskupljeg interneta po standardu stanovnika.
- ✱ Ukinuti sve virtualne granice. Kao što je ukinut *roaming*, tako treba ukinuti i geoblokiranje, kako bismo imali jednak pristup novostima i zabavnim uslugama u cijeloj Europskoj uniji.
- ✱ Europa treba predvoditi stvaranje čvrstoga pravnog okvira za nove tehnologije, poput *blockchain* tehnologije, umjetne inteligencije i druge, kako bi one koristile i ekonomiji i općenito javnom životu.
- ✱ Protiviti se uvođenju novih digitalnih poreza.
- ✱ Svaki Europljanin treba dobiti povjerljiv i siguran digitalni identitet, kako bi mogao brzo i pouzdano pristupiti raznim digitalnim uslugama, potpisivati dokumente i obavljati ostale poslove primjerene 21. stoljeću.
- ✱ Sveobuhvatnom digitalizacijom javnih usluga učiniti javne servise učinkovitijima, jednostavnijima i dostupnijima građanima.

Sve prisutnija riječ u Europi jest „pametno”. Tako imamo *pametne gradove* – koji nisu samo digitalni, nego su zasnovani na modernom konceptu razvoja, kompetitivnosti, uključenosti građana i očuvanju okoliša, *pametna vozila* – koja čuvaju okoliš, štede naše vrijeme i povećavaju sigurnost, *pametne domove* – prilagođene možda najbolje novim naraštajima, *pametne regije* – koje promoviraju i implementiraju decentralizirani razvoj Europe, *pametne telefone* – što ne treba posebno objašnjavati jer ih svi koristimo. Europa budućnosti bit će *pametna Europa* – još bolje područje za život i rad, u kojoj tehnologija služi građanima te im pruža osnovu da iskoriste sve mogućnosti koje će budućnost nuditi. Takvu Europu mi želimo graditi.

Održivi razvoj uz očuvanje prirode

Klimatske promjene uzrokovane ljudskim djelovanjem realan su i ogroman problem. Kako bismo našoj djeci ostavili zdravi planet, a istovremeno održali naš način života i osigurali održivi razvoj za daljnji napredak civilizacije, EU mora biti vodeća sila svijeta u rješavanju problema klimatskih promjena, zdravlja mora i oceana te očuvanja okoliša. Izazovi klimatskih promjena ne poznaju naše nacionalne granice i nijedna zemlja nije izolirana od utjecaja drugih zemalja.

Kompetitivnost Europe u globalnom svijetu zahtijeva učinkovito korištenje resursa, što

predstavlja velik potencijal za osiguranje rasta i stvaranje novih poslova. Stabilni okvir za održive investicije i financije može se postići u suradnji javnog i privatnog sektora. Štoviše, povećana međunarodna suradnja nužna je za dostizanje ciljeva Pariškog sporazuma i Održivih ciljeva razvoja (2030 Agenda) te u tom smislu EU mora preuzeti globalno vodstvo u postavljanju i dostizanju ambicioznih ciljeva. Za dostizanje tih ciljeva nužno je:

- ✧ Povećati proizvodnju čiste energije i poboljšati energetske učinkovitost
- ✧ Smanjiti emisiju štetnih plinova u industriji i transportu
- ✧ Povećati ulaganja u razvoj tehnologija s niskom emisijom štetnih plinova
- ✧ Ojačati trgovinski sustav EU-a za emisiju (EU ETS), kao ključan instrument za smanjivanje emisije štetnih plinova, te ga proširiti na što više sektora, uključujući transport
- ✧ Dovršiti jedinstveno Europsko energetske tržište sa slobodnim protokom obnovljive energije te do 2030. smanjiti emisiju stakleničkih plinova za 55 % u usporedbi s 1990. godinom
- ✧ Prepoznati važnost privatnog sektora i osigurati okvir da i on može ostvariti svoj puni potencijal u području zaštite okoliša; ohrabriti razvoj tržišnih rješenja, novih tehnologija i zelenih privatnih inicijativa i zelenih programa istraživanja i razvoja
- ✧ Razvijati politike zaštite okoliša na svim razinama, od lokalne, preko regionalne, do nacionalne i razine EU-a
- ✧ Osigurati da se javni fondovi koriste za održive aktivnosti i održivo poslovanje
- ✧ Ohrabrivati okolišne kriterije u javnim nabavama u svim zemljama članicama te tako povećati potražnju za održivim proizvodima i uslugama
- ✧ Povećati transparentnost označavanja proizvoda uz promociju okolišnih aspekata, uz izbjegavanje povećanja cijena proizvoda.

Od posebne je važnosti poticati i podržavati **uključivanje mladih** u programe zaštite prirode i u procese izrade javnih politika za očuvanje okoliša. Budućnost pripada mladima i iznimno je važno uključiti ih u rješavanje problema i izazova klimatskih promjena.

Europski fondovi za razvoj Hrvatske

Europski fondovi važni su za razvoj Europe, a posebno su važni za razvoj Hrvatske. Dosad se, najblaže moguće rečeno, nismo istaknuli u korištenju tih fondova, ni u iznosu ni u sadržaju. Hrvatska se nalazi pri dnu EU-a po korištenju fondova, a uglavnom smo ih dosad koristili kao neku vrstu socijalne pomoći. Mi imamo potpunu drukčiju viziju: fondove EU-a koristit ćemo za razvoj Hrvatske, kao jedan od motora stvaranja nove europske Hrvatske. Naravno, ovo će biti najteže ostvariti jer Hrvatska nema koherentnu razvojnu politiku. Imamo razne dokumente i strategije, od kojih je jedan „Strategija pametne specijalizacije”, koji se samo nalaze u ladicama i ne koriste se kao ozbiljan instrument razvoja. Mi ćemo potaknuti izradu *Nacionalne vizije razvoja Hrvatske*, u koju ćemo uključiti najbolje stručnjake, te je prodiskutirati i podijeliti sa širokim slojem građana, a dotad ćemo inzistirati da se poštuju strateški dokumenti i da se fondovi EU-a koriste isključivo za razvoj. Radit ćemo na razvoju konkretnih projekata koji mogu konkurirati za fondove te na uklanjanju prepreka koje stavlja država na prijavu ili realizaciju tih projekata.

Zalagat ćemo se za kohezijske politike zasnovane na rezultatima, koje su učinkovite i tematski fokusirane, te stimuliraju ekonomiju zasnovanu na inovacijama i održivi ekonomski razvoj u svim regijama EU-a.

Na razini EU-a zalagat ćemo se da se europski novac troši što je moguće učinkovitije. Svaki euro koji dolazi iz proračuna EU-a mora se tretirati odgovorno i brižljivo od vlada zemalja članica, institucija, organizacija i pojedinaca. Kohezijsku politiku EU-a koristit ćemo kao važan instrument za održivi ekonomski rast, smanjivanje regionalnih razlika i približavanje.

Fondovi EU-a trebaju osiguravati dodanu vrijednosti i biti u službi građana. Stoga je važno njima upravljati na učinkovitiji i transparentniji način. Mi ćemo se zalagati za promoviranje investiranja u inovacije, istraživanje, tehnološku promjenu, okoliš i borbu protiv klimatskih promjena, sigurnost te probleme nezaposlenosti mladih, kao ključne prioritete za proračun EU-a. Također se ne smiju financirati projekti ili programi koji su protivni klimatskim ili energetske ciljevima EU-a.

Pored tekućih modela financiranja, zagovarati ćemo i veće korištenje instrumenata poput pozajmica ili jamstava, čime bismo mogli više uključiti i privatni kapital te poticati inovacije uz izravni povezivanje s jasnim ciljevima, kao i s ekonomskim i strukturnim reformama.

Hrvatska kao faktor stabilnosti regije

U Hrvatskoj, nažalost, često prevladava osjećaj da od EU-a uvijek treba nešto tražiti, da će nam EU nešto dati, a dosadašnje politike prema odnosima u EU-u i našoj ulozi u EU-u bile su ili nepostojeće, ili neozbiljne, ili se nisu uopće implementirale. Mi možemo ravnopravno sudjelovati u politikama EU-a, s utjecajem primjerenim našoj ekonomskoj i društvenoj snazi, te suradnjom s ostalim partnerima s kojima dijelimo ideje o ujedinjenoj, snažnoj i naprednoj Europi.

Pored toga, češće se trebamo pitati „Što mi možemo donijeti Europi?“. Jedan od važnih doprinosa jes stabilnost u jugoistočnoj Europi, gdje Hrvatska može imati presudnu ulogu. Mi se trebamo vrlo jasno i aktivno zalagati za perspektivu proširenja EU-a na zemlje zapadnog Balkana te raditi na jačanju progresivnih snaga u tim zemljama, kako bi se one što prije i što bolje pripremile za članstvo u EU-u. Dakako, sve te zemlje trebaju ispuniti uvjete za članstvo, a Hrvatska može u tome pomoći, iskustvom i aktivnim zagovaranjem i sudjelovanjem u procesima kojima će te zemlje što prije postati uređene države s europskom perspektivom. Također ćemo se zalagati za povećanje ulaganja u infrastrukturu i u jačanje demokratskih institucija u tim zemljama, čime bismo pomogli stabilizaciji cijele regije.

Izabrane teme

Složnija politika za sigurnost i migracije

Mi globalizaciju shvaćamo kao priliku za izgradnju boljeg svijeta. Stoga smatramo da EU mora igrati važniju globalnu ulogu, kroz daljnje povezivanje i ujedinjavanje, kroz razvoj ekonomske snage, kao i kroz razvoj diplomatskih i vojnih mogućnosti. Podržavamo zajednički pristup EU-a u sigurnosnim i strateškim izazovima te podržavamo zajedničke i interoperabilne europske vojne snage, u većoj suradnji i komplementarnosti s NATO-om.

EU mora nastaviti inzistirati na gradnji zajedničkih sigurnosnih i obrambenih politika, s konkretnim akcijama kao što su:

- ✧ **NAJUŽA SURADNJA U BORBI PROTIV TERORIZMA I ORGANIZIRANOGA KRIMINALA**
- ✧ **UČINKOVITIJI NAPORI ZA SIGURNOST VANJSKIH GRANICA**
- ✧ **OSNAŽIVANJE ULOGE EUROPOLA**
- ✧ **POVEĆANJE SURADNJE U DIJELJENJU PODATAKA**
- ✧ **POVEĆANJE KAPACITETA ZA OBRANU NAŠE EKONOMIJE OD HIBRIDNIH AKTIVNOSTI POPUT DEZINFORMIRANJA, KIBERNETIČKE ŠPIJUNAŽE, NAPADA I KRIMINALA.**

Europa je jedno od najatraktivnijih mjesta za život, u kojem sve više ljudi želi realizirati svoje osobne i profesionalne ambicije, ostvariti svoje životne izbore i ciljeve, a određen broj ljudi u Europi traži bijeg od progona, nasilnih sukoba ili ratova.

Mi se zalažemo za novi zajednički dogovor oko politika azila i migracija, zasnovan na dugoročnoj viziji. Kontrola granica i upravljanje migracijama svakako je potrebno, uz humano i ljudsko ponašanje prema svima, a osobito prema onima koji bježe od užasa rata ili političkog progona. Zalagat ćemo se za politike koje će osigurati da tražitelji azila ne upadnu u ruke kriminalaca i da ne poduzimaju nepotrebne rizike kako bi došli do EU-a. Posebno je važno naglasiti potporu Ženevskoj konvenciji i pravu na pronalazak azila.

Pametno je svjesno kako se uzroke migracija treba regulirati iskorjenjivanjem uzroka u domicilnim društvima. U ovu svrhu zalagat ćemo se za nastavak procesa sklapanja migracijskih sporazuma sa sigurnim zemljama Afrike i Bliskog istoka, u kojima se EU obvezuje na financijsku potporu za udomljavanje izbjeglica, njihovo obrazovanje i punu integraciju u društvo te olakšati povratak u sigurne zemlje onih izbjeglica za koje je pravni proces to odredio. Važno je boriti se protiv uzroka migracija, između ostalog nastavkom financijske i druge pomoći područjima iz kojeg tražitelji azila u najznačajnijem broju dolaze. Za one koji imaju pravo na azil u EU-u, trebamo izgraditi učinkovit zajednički europski sustav azila, s jasnom podjelom odgovornosti i definiranim procedurama u skladu s temeljnim standardima ljudskih prava.

Pored toga, pojednostavit ćemo i dodatno otvoriti druge legalne puteve u Europu onima koji žele investirati u našu ekonomiju te u Europi traže posao ili edukaciju. Za rješavanje

budućih demografskih izazova nužno je razvijati i promovirati otvoreno društvo. Stoga je važno proširiti djelokrug radnih dozvola EU-a na razinu cijele Europske unije.

Slobodno kretanje ljudi unutar EU-a jedna je od najvažnijih postignutih vrijednosti Unije i od presudne je važnosti za nastavak europskih integracija i napretka. Stoga ćemo se zalagati za brzi prijam Hrvatske u Schengensko područje, nastavak širenja Schengenskog područja, a protivit ćemo se ponovnom uvođenju stalnih graničnih kontrola.

Inovativna, održiva i pametna poljoprivreda

Poljoprivredna politika treba značajnu reformu. Zajednička poljoprivredna politika korak je u dobrom smjeru – ključan korak prema održivom razvoju i većoj transparentnosti. Mi želimo transparentnu, pouzdanu i modernu zajedničku poljoprivrednu politiku, s minimumom administracije, a koja podržava i potiče inovacije, poduzetništvo i održivost u poljoprivredi. Potrebno je smanjiti intervencije vlade i stimulirati poduzetništvo. Također je važno boriti se s izazovima poput sigurnosti hrane te promovirati i moderne alternativne poljoprivredne politike temeljene na znanju i prijateljske prema okolišu. Protivimo se re-nacionalizaciji poljoprivrede.

Poljoprivreda spada u najinovativnije ekonomske sektore. Gotovo 95 % moderne poljoprivrede ovisi o implementiranoj tehnologiji. Inovativni potencijal poljoprivrede nije dovoljno prepoznat niti je europski legalni okvir dovoljno fleksibilan za ubrzani razvoj. Vrlo je važno biti na prvoj crti tehnološkog razvoja u poljoprivredi. Ekonomski razvoj i ekološka održivost nisu isključivi nego su komplementarni, ako se ostavi dovoljno prostora za poduzetništvo i inovacije. Poticanje inovacija i novih tehnologija u poljoprivredi također će privući mlađe naraštaje.

Pametna poljoprivreda ohrabruje:

- ✧ **UPORABU PRECIZNE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE KROZ NOVE TEHNOLOGIJE KAO ŠTO SU DRONovi I MEHANIZACIJA UPRAVLJANJA SATELITIMA, ŠTO MOŽE ZNAČAJNO SMANJITI POTROŠNJU GNOJIVA I VODE TE SE BORITI PROTIV EROZIJE TLA**
- ✧ **INOVATIVNA RJEŠENJA U SUSTAVIMA ZA ZBRINJAVANJE ŽIVOTINJA, ČIME SE MOŽE POBOLJŠATI ZDRAVLJE ŽIVOTINJA I SMANJITI POTREBA ZA KORIŠTENJEM ŠTETNIH LIJEKOVA**
- ✧ **RAZVOJ INOVATIVNIH TEHNIKA ZA UZGOJ BILJAKA S VISOKIM URODOM, VEĆIM NUTRITIVNIM VRIJEDNOSTIMA I BOLJOM OTPORNOŠĆU NA NAMETNIKE, BOLESTI I LOŠE VREMENSKE PRILIKE, ŠTO ĆE OMOGUĆITI IZVANREDNU PRILIKU ZA SMANJIVANJE LOŠEG UTJECAJA NA OKOLIŠ.**

Pametna poljoprivreda poziva na uvođenje jedinstvenog europskog digitalnog tržišta za poljoprivredu, kako bi se poticala suradnja i rješavali problemi kao što je vlasništvo nad podacima ili razvoj i zaštita standarda. Također je važno poticati inovacijske inicijative manjih i srednjih poduzeća, kako bi se razvijala mala inovativna poljoprivreda.

Pametna poljoprivreda veliki fokus stavlja na obrazovanje, koje treba ciljati klimatske promjene, održivost i otpornost poljoprivredne proizvodnje, kao i poslovno modeliranje, alternativne instrumente financiranja i uporabu moderne tehnologije. Dobro obrazovanje je ključ za generacijski prijelaz prema poljoprivredi koja osigurava zdravu i kvalitetnu prehranu građana, financijsku održivost i očuvanje prirode.

Zajednička poljoprivredna politika u razdoblju koje slijedi treba dati prednost inovacijama, fleksibilnosti uporabe novih tehnologija i smanjivanju administracije, kako bi se ostavio veći prostor poduzetničkim inicijativama da zažive. Također je jako važno postaviti inovativnu i pristupačnu edukaciju kao središnji stup razvoja i transformacije prema održivom poljoprivrednom sektoru u Europi.

Pametna mobilnost

Mobilnost unutar granica EU-a jedan je od temelja europskih sloboda i napretka. Jednostavno putovanje iz bilo kojega kutka EU-a u drugi učinkovito spaja ljude i njihove vrijednosti, potiče razmjenu znanja, iskustva, dobra i kapitala. Stoga ćemo se zalagati za veće investiranje u pametnu mobilnost, održive infrastrukturne projekte, osobito prekogranične, uključujući i Transeuropsku mrežu, posebno za željeznice. Vlakovi visoke brzine trebaju spojiti sve europske metropole, državne monopole valja nadići, a treba otvoriti jasnije zračne rute kroz europski zračni prostor za održivije putovanje. Hrvatska ovdje ima mnogo toga napraviti na domaćem planu, kako bi mogla ravnopravno i kompetitivno sudjelovati u financiranju projekata pametne mobilnosti.

Podržavanjem inovacija općenito, a osobito u propulzivnom sektoru pametne mobilnosti, Europa treba predvoditi globalne tokove. U tom smislu trebamo biti prvi u omogućavanju autonomnih vozila na cestama, poticanju korištenja vozila na električni pogon dodatnim olakšicama i poticanju inovativnih rješenja za vozila s nultom emisijom – s idejom napuštanja dizelskih i benzinskih automobila do 2040., razvijati dekarbonizaciju svih oblika transporta, više investirati u unutarnje vodene putove i intermodalne čvorove.

Tržišno natjecanje i slobodna trgovina

Poticanje konkurencije uz stvaranje otvorenog i dinamičnog tržišta, uklanjanje regulatornih i administrativnih prepreka poslovanju te omogućavanje povoljnog pristupa diversificiranim izvorima kapitala osnovne su kvalitetno postavljene ekonomske politike. Neometano kolanje proizvoda, ideja, kapitala i ljudi osnova je društvenog napretka. Ključna uloga države jest stvaranje poticajnog i stabilnog regulatornog okvira, s ciljem poticanja otvorenijeg i dinamičnijeg tržišta, kako bi poslovni sektor mogao lakše poslovati. Potrebno je dodatno ulagati u razvoj resursa i kompetencija za kontinuirano analitičko praćenje antitržišnih praksa radi preventivne zaštite tržišnog natjecanja i pravila jedinstvenog tržišta EU-a, kako bi se tržište otvorilo za sniženje cijena i rast kvalitete na korist poduzetnicima i prvenstveno potrošačima.

Slobodna trgovina jedan je od stupova razvoja modernog društva i jamstvo održavanja europskih radnih, socijalnih i ekonomskih standarda. Mi podržavamo pregovaranje o sklapanju trgovinskih sporazuma s globalnim partnerima, uz posebnu pažnju na očuvanju humanih uvjeta rada i općenito ljudskog dostojanstva te elementima koji će osigurati borbu protiv korupcije u budućim sporazumima. Iz europske perspektive globalna trgovina mora biti pravična i održiva.

Pametna zakonska regulativa, razvoj institucija i povjerenja

Pametna regulativa za gospodarstvo predstavlja politiku boljih, jednostavnijih i trajnijih propisa, smanjenje tereta regulacije za poslovni sektor odnosno povećanje slobode poslovanja. Predlagat ćemo da se znatno veća pozornost posveti pripremi i kvaliteti samih propisa, nadzoru provedbe te stalnoj evaluaciji i korekciji. Potrebno je nastaviti provedbu kontinuiranih *screening* analiza regulatornih prepreka koja utječu na tržište te nastaviti poticati liberalizaciju tržišta.

Razvoj institucija iznimno je važan zbog nužnog uspostavljanja kulture povjerenja u društvu, nadzora nad javnom sferom i razvoja demokracije. Istraživanja govore da je Hrvatska na samom začelju povjerenja njezinih građana u sustav i institucije kao i najniže subjektivne ocjene kvalitete života. Stvaranje i izgradnja kvalitetnih institucija i povjerenja u sustav preduvjet je ostvarivanja ideje o razvijenoj državi, društvu jednakih šansi i pravila za sve, društva visoke kvalitete života i standarda građana. Posljedice nepovjerenja jesu podijeljeno društvo nesretnih građana koje teško napreduje i još teže drži korak s onim društvima kakvima želimo biti. Sam optimizam potrošača, procjenjuje se, generira 1 % rasta BDP-a. Nesigurnost i nestabilnost koju želimo preokrenuti nazivamo i – troškom nepovjerenja. Osiguranje od nepovjerenja košta. Sveopće nepovjerenje jedan je od razloga i više cijene kapitala.

Decentralizacija, pametne regije i pametni gradovi

Veliki broj građana, kao jedan od najvećih problema EU-a, navodi prekomjernu birokraciju i pretjeranu regulaciju. Buduća Europska unija mora biti zasnovana na decentralizaciji i raznovrsnosti, na više transparentnosti i učinkovitijim institucijama. Podržavamo inicijative da se revidiraju i ponovo ispregovaraju podjele kompetencija između EU-a i zemalja članica, na načelima supsidijarnosti i jednostavnosti. Odluke se trebaju donositi na prikladnoj lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili EU razini koja nam koristi najizravnije i najbolje. Zalagat ćemo se za veće uključivanje Europskog parlamenta u donošenje odluka.

Snažne, decentralizirane regije zamašnjak su razvoja Europe. Iznimna centralizacija financijskog, političkog, gospodarskog i društvenog potencijala Hrvatske ključni je uzrok niske razine zadovoljstva životom, neodrživosti regija i gradova, pražnjenja ruralnog prostora te ozbiljna prepreka ravnomjernom razvoju Hrvatske i učinkovitijem iskorištavanju ljudskih, prirodnih i gospodarskih resursa naše države. Snažne regije, pokazuju primjeri diljem Eu-

rope, dokazan su zamašnjak razvoja EU-a. Jake autonomne regije sa značajnim razvojnim potencijalom i kapacitetom za preuzimanjem „decentraliziranih” funkcija, preduvjet su društvenog i gospodarskog razvoja. Pametna specijalizacija hrvatskih regija konkretan je strateški pristup vraćanju života na sva područja i novoj fazi ravnomjernoga regionalnog razvoja. Stvaranje kvalitetnih radnih mjesta, dostupnog i kvalitetnog stanovanja u hrvatskim regijama preduvjet su drukčijeg, ravnomjernijeg i pravednijeg razvoja Hrvatske. To je ujedno i snažna demografska mjera, lišena ideologije i populizma.

Nacionalna razvojna strategija Hrvatske, koju ćemo izraditi, prepoznat će stratešku viziju Hrvatske snažnih decentraliziranih regija. Operativni programi budućega financijskog razdoblja koji će Hrvatskoj biti na raspolaganju od 2021. do 2027. godine trebali bi sadržavati one projekte koje su regije definirale projektima svojeg razvoja i pametne specijalizacije, vlastite održivosti i konkurentnosti. Brojna inovativna rješenja koja za cilj imaju povećanje održivosti i atraktivnosti manjih sredina itekako su poželjna i ostvariva. Podizanje kvaliteta komunalnih usluga, realizacija projekata obnovljivih izvora energije, brojne aplikacije koje omogućuju kvalitetniju mobilnost i povezanost, obrazovne i medicinske usluge, moguće su i na ruralnim područjima. Pametni otoci i pametna sela koncepti su koji se sve više primjenjuju u Europi. Razvoj i implementacija pametnih i održivih rješenja prilika su za razvoj inovativnoga poduzetničkog ekosustava povezanog sa znanošću.

Razvoj urbane ekonomije danas predstavlja jedan od najvećih svjetskih megatrendova. Procjenjuje se da više od 68 % Europljana živi u gradovima. Nakon dugog niza stoljeća koja su pripadala carstvima, 20. stoljeće obilježeno je rastom nacionalnih država. Za 21. stoljeće možemo reći da danas živimo u dobu pametnih gradova. Gradovi danas stvaraju 80 % svjetskog BDP-a, u njima će 2050. godine živjeti 75 % svjetskog stanovništva. Današnji gradovi troše 67 % svjetske energije, emitiraju u atmosferu više od 75 % ugljičnog dioksida.

Pametan grad pridonosi učinkovitosti, dostupnosti i kvaliteti javnih usluga, povećanju konkurentnosti, uz osiguranje zadovoljenja potreba sadašnjih i budućih naraštaja iz perspektive održivog razvoja gospodarstva i društva, iskorištavanja ograničenih resursa te očuvanja okoliša. Pametne gradove karakterizira inovativni i učinkoviti pristup upravljanja gradom, njegovim resursima, operacijama i uslugama. Vizija i kvalitetno vodstvo važan su preduvjet uspješne transformacije gradova. Gradovi i regije u sve konkurentnijem europskom društvu natječu se u privlačenju talenata i investitora. Gradovi se ne natječu isključivo temeljem razvijenosti fizičke infrastrukture već i vlastitim nematerijalnim potencijalima: kvalitetom života, otvorenosti i tolerancijom, ljudskim kapitalom, znanjem, kompetentnim vodstvom.

Urbanizam i upravljanje prostorom civilizacijski su doseg i osnova pametnih regija i pametnih gradova. Želimo li sačuvati prostor i smanjiti otisak štete koju je otisnula ova generacija političara na jedan od najljepših prirodnih prostora na svijetu, poželjno je preuzimati najbolju europsku praksu, podići standarde urbanističke zaštite i valorizacije ujedno predviđajući tehnologiju, infrastrukturu i sadržaja te potrebe života i poslovanja, primjerenog digitalnom dobu.

Otvorenija i demokratičnija, progresivnija i bliža svojim građanima upravo je ona Europska unija za koju se zalaže Pametno. Pridružite nam se u ostvarenju vizije odgovornije Hrvatske u snažnijoj i ujedinjenijoj Europskoj uniji te podržite listu stranke Pametno na izborima za Europski parlament 26. svibnja 2019. godine.

Reference

[1] ALDE resolutions, <https://www.aldeparty.eu/resolutions/all>

[2] Pametno program za parlamentarne izbore 2016., <http://www.pametno.org>

